

26.11.2020

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen hankeryhmän kokous

Aika: to 26.11.2020 klo 9.00-12.00

Paikka: Skype-kokous

Osallistujat: Tanja Lahti, hankepäällikkö, VM puheenjohtaja
Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VM varapuheenjohtaja

Jäsenet:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, LVM (poissa)

Pekka Alhojärvi, erityisasiantuntija, MMM

Sami Niinimäki, ylitarkastaja, OKM

Tuula Helander, erityisasiantuntija, STM (poissa)

Tiina Salminen, johtava asiantuntija, TEM

Jani Heikkinen, neuvotteleva virkamies, VM (myös sihteeristön jäsen)

Anssi Hänninen, erityisasiantuntija, YM

Tarja Riihisaari, toimialan johtaja, Ilmatieteen laitos (poissa)

varajäsen Roope Tervo, pääarkkitehti, Ilmatieteen laitos (poissa)

Antti Kosonen, innovaatiojohtaja, Maanmittauslaitos (poistui klo 11.24)

Kaisu Harju, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus (poissa)

varajäsen Kristian Meissner, johtaja, Suomen ympäristökeskus

Hannele Orjala, tietopalvelujohtaja, Tilastokeskus

varajäsen Outi Ahti-Miettinen, laatu- ja kehityspäällikkö, Tilastokeskus

Jussi Mäkitervo, erityisasiantuntija, Liikenne- ja viestintävirasto

Pasi Rautio, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki (poissa)

Markku Rimpelä, strategiajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki (poistui klo 10.36)

Katariina Valtonen, kehittämisspäällikkö, Kouvolan kaupunki (poissa klo 9.30-10.00, poistui klo 11.28)

Sirpa Pajula, laatu- ja kehityspäällikkö, Kuopion kaupunki (poissa)

varajäsen Arto Holopainen, innovaatiopäällikkö, Kuopion kaupunki (saapui klo 9.10)

Pekka Kantola, tietohallintojohtaja, Kuusamon kaupunki

Elisa Kettunen, kehittämisspäällikkö, Kuntaliitto (poistui klo 11.31)

Mikko Hoikka, toimialajohtaja, Medialiitto (poissa)

Tarmo Toikkanen, toiminnanjohtaja Open Knowledge Finland

Jussi Mäkinen, lakiasianpäällikkö, Teknologiateollisuus (poissa)

Pysyvät asiantuntijat (sihteeristö):

Miina Arajärvi, erityisasiantuntija, VM

Mika Honkanen, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto

Heidi Innanen, hankekoordinaattori, VM

Kutsutut asiantuntijat:

Essi Kaukonen, projektipäällikkö, Tilastokeskus (asiakohta 3)

Mari Ylä-Jarkko, osastopäällikkö, Tilastokeskus (asiakohta 3)

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Päätös: Todettiin kokous avatuksi klo 9.03, hyväksyttiin esityslista ja todettiin läsnäolijat.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Tiedon laatukehikko -osahankkeen eteneminen

Tiedon laatukehikko -osahankkeen (TP3) projektipäällikkö Essi Kaukonen Tilastokeskuksesta esitelti osahankkeen kuulumisia ja ajankohtaisia asioita. Osahankkeen tavoitteena on parantaa julkisten tietovarantojen käytettävyyttä ja tähtäimessä on julkaista laatukehikko julkisen hallinnon suosituksena. Kymmentä osahankkeeseen osallistuvan organisaation edustajaa on haastateltu tietovarantojen nykytilan selvittämiseksi nimenomaan laadun tulokulmasta. Varsinaista yhteenvetoa haastattelujen tuloksista ei ole vielä julkaistu, mutta alustavien havaintojen perusteella tietovarannoissa on vaihtelua useiden tekijöiden suhteen. Näitä tekijöitä ovat mm. lainsäädännön mahdollisuudet ja rajoitteet sekä tietovarannon koko ja elinkaaren vaihe. Havainnoissa nousee esille myös se, että tiedon laadun parantamista pidetään tärkeänä, joskin haasteina nähdään terminologian erot ja yhteisten käsitteiden puute. Hyviä käytänteitä on havaittu esimerkiksi tietovarantojen laadunvarmistukseen liittyen ja lisäksi on koottu ajatuksia tiedon laatuksien kehittämiseksi.

Osahankkeessa on tehty myös kansainvälistä benchmarkkausta, jossa pisimmälle edenneiden maiden kanssa on pidetty videokokouksia (Kanada ja Uusi-Seelanti, tulossa vielä Norja). Benchmarkkaus-toimien jälkeen katsotaan, millaista tietoa on saatu ja pohditaan, tarvitaanko vielä lisätietoja. Kansalliset julkisen tiedon avaruudet eroavat merkittävästi toisistaan ja myös lainsäädännöissä on huomattavia eroavaisuuksia. Tiedon laatukehikot sisältöineen käsitellään eri tavoin eri maissa.

Tiedon laatukehikon ominaisuuksiksi on määritelty ymmärrettävyys, helppo käyttöönotettavuus, iteroitavuus, modulaarisuus, datan käytön tukeminen ja yhteistoiminnallisuuden tukeminen. Tavoitteena on, että yhdessä määritellyt laatuksien kriteerit helpottavat julkishallinnon tietovarantojen nykyistä monipuolisempaa käyttöä ja tukevat tietovarantojen laadunparannuksessa. Alustavien laatuksien kriteerien työstäminen on jo aloitettu ja niiden taustalla on tarkoitus käyttää standardeja ja malleja. Standardien käytössä tulee huomioida esimerkiksi kansalliset erityispiirteet, perustietovarantojen erityispiirteet ja kehitystarpeet, perustietovarantojen kokonaisuus ja yhteentoimivuus sekä tiedon hyödyntäjien näkökulma.

Tavoitteena on, että alustavat tiedon laatuksien kriteerit julkaistaan tammikuussa 2021. Julkaisemisen jälkeen siirrytään pilotointi- ja kommentointivaiheisiin ja laaditaan koulutusmateriaalia. Vuonna 2022 julkaistaan laatukehikon hallintamalli ja päätetään käyttöönoton tuesta. Tarkempaa tietoa osahankkeesta löytyy [tiedon laatukehikon verkkosivuilta](#).

Esittelyn jälkeen käytiin keskustelua osahankkeesta. Kysyttiin mm. onko nykytilan selvittämisen jälkeen määritelty seuraavat askeleet, joilla päästäisiin eteenpäin. Todettiin, että jatkokehittäminen on kokonaan oma työnsä, mutta osahankkeessa nousee kuitenkin esiin seikkoja, joista voidaan muodostaa kehittämistoimenpiteitä. Näihin palataan viimeistään vuonna 2022, kun suunnitellaan hallintamallia ja päätetään, mikä taho jatkossa vastaa ylläpidosta ja kehittämisestä. Lisäksi kysyttiin, otetaanko laatuksien kriteereissä kantaa palvelun laatuun, eli millä tavalla tieto on saatavissa käyttöön. Vastattiin, että tämä on tunnistettu osahankkeen työssä kipupisteeksi. Tähän saattaa olla liittymäpintaa myös työpaketin 2 toimintamallin ja palvelupolun luomisessa.

Käytiin läpi vielä hankeryhmälle etukäteen toimitetun Howspace-kyselyn vastauksia osahankkeen osalta. Tiedon laatuun liittyen oli esitetty kysymys tiedon laadun valvonnasta, eli miten varmistetaan laadun säilyminen yli vuosien. Tämä muotoutuu myöhemmin hallintamallissa.

Sovittiin, että tammikuun hankeryhmän kokoukseen varataan aikaa alustavien laatukriteerien käsitelyyn.

Päätös: Merkittiin tiedoksi Tiedon laatukehikko -osahankkeen tilannekatsaus.

4. Ehdotusluonnos strategisista tavoitteista

Annettiin tiivis tilannekatsaus työpaketti 1:ssä valmistellusta luonnoksesta tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisiksi tavoitteiksi. 19.10. pidettiin sidosryhmätilaisuus, jossa saatiin alkuun strategisten tavoitteiden työstäminen. 2.11. järjestettiin toinen laajemmalle joukolle suunnattu tilaisuus, johon osallistui n. 200 henkilöä, ja tässä tilaisuudessa koostettujen näkemysten pohjalta muodostettiin luonnos strategisiksi tavoitteiksi. Luonnos on kommentoitavissa Google Docsissa maanantaihin 30.11. saakka ja hankeryhmää kannustettiin kommentoimaan ja ehdottamaan muokkauksia suoraan dokumenttiin määräaikaan mennessä. Kommentit ja muokausehdotukset tullaan käsittelemään TP1-alaryhmässä.

Termistön osalta ajatuksena on konsultoida myös Kotimaisten kielten keskusta. 11.11. pidetyssä kuntien keskustelutilaisuudessa saatiin myös hyviä näkemyksiä, jotka on huomioitu nyt kommentoitavana olevassa versiossa.

Päätös: Merkittiin tiedoksi strategisten tavoitteiden luonnoksen tilanne.

Tauko klo 10.00-10.10

5. Työpakettikohtainen eteneminen ja vuoden 2021 toimintasuunnitelma

Käytiin läpi hankkeen työpakettien (TP1 ja TP3, erityisesti TP2 ja TP4) eteneminen ja ehdotus hankkeen vuoden 2021 toimintasuunnitelmaksi.

Työpaketti 1:

Vuodenvaihteeseen mennessä on tarkoitus saattaa luonnos strategisista tavoitteista valmiiksi ja lähettää se lausuntokierrokselle keväällä 2021. VM:n sisäiset käsittelyprosessit eri elimissä hoidetaan alkuvuodesta 2021. Lausuntokierroksen jälkeen strategiset tavoitteet viimeistellään ja todennäköisesti ne tullaan viemään poliittiseen käsittelyyn. Lopullinen muoto on vielä avoin.

Maaliskuun alkupuolella 2021 pidetään todennäköisesti työpaketti 1:een liittyvä sidosryhmätilaisuus lausuntokierroksen käynnistämisen yhteydessä.

Käytiin keskustelua työpaketti 1:een liittyen. Kysyttiin, miten tavoitteet saadaan jalkautettua kaupunkien ja kuntien tavoitteisiin ja miten ne saadaan käytänteiksi? Miten varmistetaan, että kriittiset kohderyhmät saadaan sitoutettua? Hankeryhmän sihteeristön edustaja kommentoi, että tietokriisi on osin aiheutettu valtionhallinnon puolelta luomalla kymmenisen strategiaa, joita paikallishallinnossa tulisi toteuttaa. Kysymys onkin siitä, missä muodossa informaatio tulisi tarjolla kunnille, jotta jalkauttaminen onnistuisi ja sille olisi edellytykset? Kysymys ei ole uusi, asiasta on puhuttu aiemminkin. Todettiin, että strategiset tavoitteet ovat strategiaa kevyempi keino ja tietoinen valinta työpakettin valmistelutyössä. Strategisten tavoitteiden tarkoitus on tarjota nimenomaan tukea organisaatioille. Viestinnän keinoja suunniteltaessa tämä keskustelu tulee ehdottomasti huomioida.

Valtio–kuntasuhteen kehittäminen tulee ottaa yhdeksi näkökulmaksi hankkeen työssä. Lisäksi kansainvälinen näkökulma tulee huomioida kokonaiskuvassa.

Käytiin läpi Howspace-vastaukset työpaketti 1:n osalta. Lyhenteiden auki kirjoittamista toivottiin ja esimerkiksi työpakettien nimet pyydettiin kirjoittamaan auki, jotta asiat aukeavat myös valtionhallinnon ulkopuolisille.

Työpaketti 2:

Tällä viikolla on julkistettu tarjouspyyntö Hanselin puitesopimuksen piirissä oleville toimittajille hyötypotentialisten tietoaaineistojen tunnistamiseen liittyvän toimintamallin luomiseen liittyen (osakokonaisuus 2.1). Kooste tiedon hyödyntämisen esteistä on tehty ja sitä käydään läpi alaryhmän seuraavassa kokouksessa (osakokonaisuus 2.2). Patentti- ja rekisterihallitus voisi toimia pilottina arvokkaiden tietoaaineistojen avaamiseen liittyen. Myös TEM:n tutkialueita.fi-palveluun liittyviin tietotarpeisiin kohdistuva pilotti toteutunee. Kelan kanssa on käyty keskustelua mahdollisesta pilotista rajapintaratkaisuihin liittyen.

Keskiviikkona 9.12. klo 12-16 järjestetään verkkoseminaari tiedon avaamista ja yhteentoimivuutta tukevien palveluiden hyödyntämisestä yhteistyössä DVV:n kanssa. Hankkeessa seminaari liittyy työpakettien 2 ja 4 teemoihin. Seminaari on kaikille avoin.

Ensi vuoden toimintasuunnitelmassa tavoitteena on, että toimintamalli ja palvelupolku on laadittu. Toimintamalleja on jo olemassa, mutta mm. tietosuojakysymyksiin liittyen on katvealueita, joihin yritetään löytää ratkaisuja. Tarkoituksena on tehdä myös ristiintarkastelua tiedonhallintalain vaateisiin liittyen. Ensi vuonna pyritään toteuttamaan vähintään yksi pilotti. Tavoitteina on lisäksi arvokkaiden tietoaaineistojen avaamisprosessin käynnistämisen edesauttaminen sekä tiedon käytön esteiden tunnistaminen.

Kommentoitiin, että toimintasuunnitelmassa ei näy se, miten arvokkaiden tietoaaineistojen avaamista tuetaan käytännössä. Tarkoituksena on tehdä uusi vaikutustenarviointi ja alustavasti on keskusteltu, että TiHA-hanke voisi olla siinä mukana. Erityisesti keskitytään hankkeen kannalta niihin kohtiin, jotka ovat erityisen haasteellisia ja joihin tulisi löytää ratkaisuja esteiden ylittämiseksi.

Howspacen kautta tulleet työpaketti 2:een liittyvät vastaukset käytiin läpi. Toimenpiteet kaipaavat tarkennusta. Sovittiin myös, että lisätään toimintasuunnitelmaan maininta piloteista saatujen kokemusten hyödyntämisestä toimintamallin kehittämisessä.

Mainittiin tässä yhteydessä Digital Europe -työ, josta tarkempia tietoja löytyy osoitteesta <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europe-investing-digital-digital-europe-programme>.

Työpaketti 3:

Tilanne käytiin läpi asiakohdassa 3, jossa käsiteltiin myös työpakettiin liittyvät Howspace-vastaukset.

Työpaketti 4:

Tiedon tekniseen yhteentoimivuuteen liittyen on hankittu ulkopuolista asiantuntija-apua API-linjausten valmistelua ja sidosryhmätilaisuuksien fasilitoimista ja järjestämistä varten. API-linjausten tavoitteiden ja alustavien sisältöjen hahmottelua on jo tehty. Maanantaina 30.11. järjestetään sidosryhmätilaisuus, jossa on myös erillinen työpajaosuus. Työpajan tavoitteena on hahmotella API-linjauksia ja keskustella olemassa olevista esteistä ja haasteista. Tilaisuuden alku- ja loppuosuudet ovat kaikille avoimia. Alustavat API-linjaukset valmistuvat tämän vuoden loppuun mennessä.

Tiedon semanttiseen yhteentoimivuuteen liittyen viitattiin 9.12. pidettävään sidosryhmätilaisuuteen, josta kerrottiin tarkemmin työpaketin 2 yhteydessä.

TP4-alaryhmän seuraava kokous pidetään 8.12.

Vuoden 2021 toimintasuunnitelman mukaisesti API-linjaukset ja ohjeistus toimeenpanon tueksi ovat valmiit 30.11.2021 mennessä. Alustavat API-linjaukset on tarkoitus lähettää kommentteille tammikuussa 2021. Helmikuussa linjauksiin liittyen järjestetään sidosryhmätilaisuus ja muokattu versio linjauksista lähtee uudelle kommenttikierrokselle maaliskuussa. Toukokuussa tullaan järjestämään työpaketin 4 toinen sidosryhmätilaisuus. Syksyn aikana pääpaino on ohjeistuksissa ja koulutuksissa. DVV on tärkeä yhteistyökumppani, koska työpaketin 4 työssä nojaututaan Yhteentoimivuusalustan ja Avoindata.fi:n hyödyntämiseen.

Kommentoitiin, että semanttisen yhteentoimivuuden toimenpiteet vaikuttavat aika vähäisiltä. Vastattiin tämän johtuvan siitä, että työ on rajattu arvokkaisiin tietoaineistoihin, joista ei vielä tässä vaiheessa tiedetä tarkemmin. Työ on osittain riippuvainen myös työpaketti 2:n toimintamallityöstä ja yhtymäpintaa on runsaasti työpaketti 3:n laatutyöhönkin. Tiivis yhteistyö on tärkeää, jotta ei tehdä päällekkäistä työtä ja synergia säilyy. Tarkoituksena on myös saada työpakettiin Miina Arajärvelle työpari, joka keskittyisi tarkemmin semanttiseen yhteentoimivuuteen.

Työpakettiin 4 liittyvät Howspace-vastaukset käytiin läpi. Toivottiin otsikoinnin tarkennusta. Kommentoitiin yhteentoimivuuden markkinoinnin ja jalkautuksen puuttuvan ensi vuoden toimenpiteistä. Todettiin, että tähän pyritään vastaamaan mm. 9.12. järjestettävällä tilaisuudella. Kysyttiin, onko tarvetta panostaa yhteentoimivuuden valvontaan. Vastattiin tämän kysymyksen liittyneen hallintamalliin API-linjauksissa.

Lisäksi käytiin läpi budjetin toteumatilanne. Tuleville vuosille on varattu kummallekin noin 1 000 000 euroa.

Päätös: Merkittiin tiedoksi hankkeen työpakettien eteneminen ja hyväksyttiin ehdotus hankkeen vuoden 2021 toimintasuunnitelmaksi huomioiden siihen tulleet täydennys- tai muutosehdotukset. Lisäksi merkittiin tiedoksi hankkeen budjetin toteumatilanne.

6. Viestinnän ajankohtaiset asiat

Käytiin läpi hankkeen viestinnän ajankohtaiset asiat. Podcastin ensimmäinen jakso äänitetään 27.11. ja julkaistaan 2.12. Toisen jakson äänitys on 8.12., Tanja Lahden haastateltavana on tuolloin toimitusjohtaja Minna Karhunen Kuntaliitosta.

Hankkeen [Trello-alusta](#) on julkaistu. Alustalla kerrotaan työpakettien työn alla olevat asiat, joita on mahdollista tarkastella kirjautumatta, mutta kommentointi vaatii rekisteröitymisen. Ohjeistus alustalla toimimiseen löytyy Trellosta. TiHA-hankkeen tilannekatsaus pidetään noin kahden kuukauden välein. Ensimmäinen tilannekatsaus oli 18.11. ja kuulolla oli parhaimmillaan 58 henkilöä. Katsauksissa käydään läpi hankkeen ajankohtaiset asiat ja vastataan Trelloon tulleisiin kysymyksiin.

Tiimeriin on lisätty diasetti, jossa on lyhyt kuvaus hankkeesta. Sitä voi hyödyntää omassa organisaatiossa hankkeen esittelyyn. Diasetti on julkaistu myös [hankkeen verkkosivulla](#), jotta sidosryhmät voivat käyttää sitä.

Työsuunnitelman päivittäminen vuodelle 2021 tullaan tekemään loppuvuoden aikana.

Käytiin läpi Howspace-vastaukset viestintään liittyen. Kommentoitiin, että synergia eri työpakettien välillä olisi hyvä saada kuvattua. Lisäksi kysyttiin, miten varmistetaan tarvittavien kohderyhmien tavoittaminen riittävällä tasolla. Tämä haaste on hankkeen tiedossa ja ratkaisuja etsitään, mutta hankeryhmäläisten vinkkejä otetaan vastaan. Voitaisiin lähteä liikkeelle esim. työpakettien kriittisten kohderyhmien määrittelystä ja pohtia näiden ryhmien luontaiset informointikanavat. Konkretiaa pyritään löytämään myös työpakettien 2 ja 4 yhteen nivoutumisen kuvaamisessa.

Kerrottiin tiedoksi, että viestinnän suunnittelijana hankkeessa jatkaa Olivia Assefa, joka on hoitanut hankkeen viestintää korkeakouluharjoittelijana syys–marraskuussa 2020.

Päätös: Merkittiin tiedoksi hankkeen viestinnän asiat.

7. Muut asiat

Olli-Pekka Rissanen nosti esiin EU:n Data Governance Actin, johon voi tutustua tarkemmin osoitteessa <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-data-governance> (linkin takana olevaan materiaaliin tutustumista suositellaan myös niille hankeryhmäläisille, jotka olivat poissa kokouksesta). Tässä vaiheessa ei vielä tiedetä, miten laajasti asetus tulee vaikuttamaan julkiseen hallintoon Suomessa. Tiedossa kuitenkin on, että kyseessä on merkittävä paketti. Asiasta ryhdytään laatimaan U-kirjettä yhdessä LVM:n kanssa, joka on päävastuullinen. U-kirje on tavoitteena

saada eduskuntaan helmikuun alkupuolella. Uutena elementtinä mainittiin data-altruismi eli datahyväntekeväisyys, joka tulee olemaan säänneltyä toimintaa. Vielä ei tiedetä varmasti, tuleeko asetus vaikuttamaan tiedonhallintalakiin.

Päätös: Merkittiin tiedoksi muut asiat.

8. Seuraavat kokoukset

Seuraavat kokoukset on sovittu pidettävän:

keskiviikkona 27.1.2021 klo 9.00–12.00

torstaina 18.3.2021 klo 9.00–12.00

torstaina 27.5.2021 klo 9.00–12.00

Kokoukset pidetään verkkokokouksina.

Päätös: Merkittiin tiedoksi seuraavat kokousajankohdat.

9. Kokouksen päättäminen

Päätös: Kokous päätettiin klo 11.51.

HUOM. Kokouksen lopussa, klo 11.51-12.00, pidettiin vapaamuotoinen keskustelu- ja glögihetki.